

ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากผลกำไรส่วนต่างของราคาหุ้น¹

ชัยวุฒิ อยู่ดี²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผลกำไรส่วนต่างของราคาหุ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในกรณีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์และกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์การพัฒนากฎหมายการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในกรณีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ผู้ศึกษาพบว่ามีความปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีดังกล่าวเกิดขึ้นหลายปัญหาที่ควรนำมาพิจารณา และหาแนวทางแก้ไข ซึ่งจะแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ประการ

ประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การกำหนดนิยามเรื่องเงินได้นั้น ประมวลรัษฎากรได้ให้ความหมายของ เงินได้พึงประเมินไว้ในมาตรา 39 ว่า “เงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสีย ภาษีในหมวดนี้ เงินได้ที่กล่าวนี้ให้หมายความรวมถึงตลอดถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่างๆ ตาม มาตรา 40 และเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ ด้วย” โดยที่เงินได้จากการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างจากเงินได้ประเภทอื่น ตามประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ที่ มาตรา 40(4) เป็นเงินได้ประเภทที่ 4 เป็นการนำเงินไปหาประโยชน์เพื่อให้ได้ส่วนเกินทุน เป็นผลตอบแทนเฉพาะ ส่วนเกินทุน เงินได้ตามมาตรา 40(4) จะเป็นเงินได้ที่เกิดจากผลได้จากเงินที่นำไปลงทุน หรือประเภทกำไร ส่วนต่าง ซึ่งจะแตกต่างจากเงินได้ประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าวิชาชีพ เป็นการหารายได้ แบบ Active Income แต่มาตรา 40(4) นั้นเรียกว่า Passive Income คือรายได้ที่ผลตอบแทนมาจากการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์แล้วปล่อยให้เช่า การฝากเงินเพื่อได้ดอกเบี้ย การซื้อพันธบัตร และ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากผลกำไรส่วนต่างของราคาหุ้น โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการ สอศ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รตทอง และ ดร. ปรีดา โชติมานนท์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การลงทุนในการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ โดยจะมีผลตอบแทนในรูปแบบเงินปันผล หรือกำไรส่วนต่าง ไม่ว่าจะเป็นการฝากเงินเพื่อผลตอบแทนดอกเบี้ย การให้กู้ยืมเงิน การซื้อพันธบัตร การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ดังนั้นรายได้ตามมาตรา 40(4) หมายความว่าไม่ได้กำหนดให้หักค่าใช้จ่ายได้

ตามมาตรา 40(4)(ข) เงินได้จากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ที่เป็นหุ้นกู้หรือพันธบัตร เป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามข้อ 2(23) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 187 พ.ศ. 2534 กล่าวคือเป็นการยกเว้นเงินได้ทั้งจำนวน โดยไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีหรือถูกหัก ณ ที่จ่ายแต่อย่างใด การยกเว้นเงินได้จากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 นั้นเห็นว่าเป็นการที่รัฐบาลอาจจะเลือกใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ โดยใช้นโยบายการคลังผ่านระบบภาษีเพื่อเป็นเครื่องจูงใจส่งเสริมการเจริญเติบโตหรือการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้น เพื่อชักนำให้เอกชนทำการออมและลงทุนและปรับปรุงรากฐานทางเศรษฐกิจ โดยการยกเว้นภาษี เป็นการพยายามสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนสนใจการลงทุนโดยวิธีการออมผ่านตลาดทุน และเป็นการเพิ่มอัตราการสะสมทุน (Capital formation) ของประเทศให้มีส่วนสัมพันธ์กับอัตราเพิ่มขึ้นของประชากร ทั้งนี้เพื่อให้อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น เพิ่มขึ้นเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรเพื่อที่จะเป็นการยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น กล่าวคืออัตราการเพิ่มขึ้นของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะใช้สินค้าและบริการต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยปริยายนั่นเอง ดังนั้นหากว่าระบบการกระจายรายได้ของสังคมอยู่ในลักษณะที่ดีแล้ว เมื่ออัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นรวดเร็วกว่าอัตราการเพิ่มของประชากรแล้ว ย่อมแสดงว่าประชาชนมีโอกาสมิที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่การยกเว้นภาษีเงินได้จากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยดังกล่าวในทางหนึ่งเป็นการดำเนินนโยบายการคลัง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านระบบภาษี แต่อีกทางหนึ่งการยกเว้นเงินได้จากการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็เป็นตัวกระตุ้นฐานภาษี ดังจะกล่าวต่อไปใน หัวข้อ ปัญหาฐานภาษีเงินได้พึงประเมินประเภท ส่วนเกินทุน ตามมาตรา 40(4)(ข)

ประการที่สอง ปัญหาฐานภาษีเงินได้พึงประเมินประเภทส่วนเกินทุน ตามมาตรา 40(4)(ข) ฐานภาษีมีความสำคัญ เนื่องจากฐานภาษีถือเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการเก็บภาษี แนวความคิดฐานภาษีเงินได้ อย่างกว้างขวาง ถือเป็นการขยายฐานภาษีอย่างหนึ่ง อีกวิธีการหนึ่งในการขยายฐานภาษีในทางทฤษฎีคือ การกำหนดให้มิได้บรรเทาภาระภาษี ที่จะไปกระตุ้นฐานภาษีแต่ละประเภทหรือแต่ละชนิดให้น้อยที่สุด เงินได้จากกำไรฝ่ายทุน (Capital Gain) มาตรา 40(4)(ข) นั้นหมายถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตราเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ประเด็นปัญหาการคิด

ฐานภาษีเพื่อใช้ในการคำนวณเพื่อเสียภาษีนี้นั้นยังถูกกีดกร่อนฐานภาษีจากตัวบรรเทาภาระภาษีอีกด้วย ตัวบรรเทาภาระภาษีที่กีดกร่อนฐานภาษีและยังคงเป็นปัญหาในการคำนวณภาษีส่วนเกินทุนนี้ คือ การหักค่าใช้จ่าย โดยเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น แต่การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น ค่าธรรมเนียมในการซื้อขายหุ้น

การซื้อขายหุ้นนั้นจะต้องทำผ่านสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์หรือที่เรียกว่า Broker เท่านั้น โดยเมื่อผู้ซื้อหุ้นส่งคำสั่งซื้อให้ Broker แล้ว Broker จะดำเนินการส่งคำสั่งซื้อของลูกค้าเข้าสู่ระบบการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนผู้ขายหุ้นก็จะส่งคำสั่งขายหุ้นให้ Broker ซึ่ง Broker จะดำเนินการส่งคำสั่งลูกค้าเข้าสู่กระบวนการซื้อขายเช่นเดียวกัน เมื่อคำสั่งซื้อและขายหุ้นของลูกค้าเข้าไปตกลงซื้อขายหรือจับคู่กัน ในระบบการซื้อขายแล้ว Broker ของผู้ซื้อหลักทรัพย์มีหน้าที่ มีหน้าที่เรียกเก็บเงินจากลูกค้าและชำระเงินค่าซื้อหุ้นนั้น ส่วน Broker ของผู้ขายหุ้น มีหน้าที่เรียกให้ลูกค้าส่งมอบหุ้น โดยกระบวนการดังกล่าวจะมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าธรรมเนียมการซื้อขาย กรณีต่อมาคือการซื้อขายหุ้น แล้วไม่เกิดกำไรส่วนต่าง โดยอาจเป็นการขายขาดทุน หรือการขายเท่ากับราคาทุน กรณีที่เกิดดังนี้ หากจัดเก็บโดยเป็นการเก็บจากฐานกำไรส่วนต่าง จะไม่นำมาคำนวณเพื่อเสียภาษี แต่ยังมีประเด็นต่อไปอีกว่าแล้วสามารถนำผลขาดทุนมาหักกลบลบหนี้ได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาตามมาตรา 40(4)(ข) จะพบว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ทำได้

ประการที่สาม ปัญหาการหัก ณ ที่จ่าย เงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4) การหักภาษี ณ ที่จ่าย เป็นวิธีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้คำนวณหาจำนวนเงินภาษีที่ผู้มีเงินได้จะต้องเสียตามเกณฑ์ วิธีการ และอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยการเก็บภาษีโดยวิธีนี้เป็นการเก็บภาษีในขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้น ทำให้เก็บภาษีได้สม่ำเสมอและเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำให้ผู้เสียภาษีไม่ต้องรับภาระมากเมื่อถึงกำหนดเวลาขึ้นแบบแสดงรายการ และป้องกันการหนีภาษีหรือหลีกเลี่ยงภาษีได้ ทั้งช่วยให้รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการจัดเก็บ เนื่องจากผู้จ่ายเงินได้ทำหน้าที่จัดเก็บแทน การเก็บภาษีโดยวิธีนี้ถือเป็นการเก็บภาษีส่งหน้าวิธีหนึ่ง การหัก ณ ที่จ่ายของเงินได้ประเภท ที่ 4 ตามมาตรา 40(4) นั้นได้ถูกกำหนดตามประมวลรัษฎากร มาตรา 50(2)(ข)

แต่กำไรส่วนเกินทุน (Capital Gain) กรณีที่ผู้ลงทุนได้ขายหน่วยลงทุนแล้วมีกำไรส่วนเกินทุน (Capital Gain) กำไรนั้นจะได้รับการยกเว้นภาษี หากผู้ลงทุนเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (กฎกระทรวง ฉบับที่ 126 (พ.ศ.2509) ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ข้อ 2 (32) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 246 (พ.ศ.2547) ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุนไทยหรือต่างประเทศ แต่ถ้าผู้ลงทุนเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะไม่ได้รับยกเว้นภาษี ผู้ลงทุนจะต้องนำกำไรนั้นมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้ลงทุนเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศและมีได้ประกอบ

กิจการในประเทศไทยได้รับเงินส่วนแบ่งกำไรจากกองทุนรวมและหรือกำไรส่วนเกินทุน (Capital Gain) จากการขายหน่วยลงทุนในกองทุนรวม เงินได้ที่ได้รับไม่ต้องเสียภาษี เพราะเงินได้ดังกล่าวถือเป็นเงินได้พึงประเมินซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เก็บภาษีเฉพาะกรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศมิได้ประกอบกิจการในประเทศไทย มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2) (3) (4) (5) หรือ (๖) แห่งประมวลรัษฎากรเท่านั้น เงินได้พึงประเมินประเภทอื่น นอกเหนือจากนี้ไม่ต้องเสียภาษี

จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผลกำไรส่วนต่างของราคาหุ้น ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้ศึกษาเห็นว่าควรยกเลิกตามข้อ 2(23) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 187 พ.ศ. 2534 ที่ยกเว้นการจัดเก็บภาษีจากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพราะคนที่เข้ามาทำธุรกรรมซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้นั้นเป็นบุคคลที่มีฐานะทางการเงิน มีเงินเหลือเก็บแล้วและมีความสามารถในการเสียภาษี จึงสมควรต้องเสียภาษีอันจะทำให้รัฐได้รับรายได้จากการจัดเก็บภาษีมากขึ้น อันเป็นไปตามหลักการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีตามหลักการอำนวยรายได้ และสร้างความเป็นกลางทางเศรษฐกิจตามหลักความเป็นกลางในทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อได้จากการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เป็นเงินได้ประเภทหนึ่ง ไม่แตกต่างไปจากเงินได้อื่น จึงควรต้องถูกเก็บภาษีเช่นเดียวกับเงินได้ประเภทอื่น แต่เมื่อได้ยกเลิกกฎกระทรวงไปแล้ว ต้องกำหนดวิธีการเสียภาษีให้ถูกต้องตามหลักภาษีอากรที่ดีด้วย ต้องมีความชัดเจน สะดวก ประหยัด และเป็นธรรม

ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงเมื่อเริ่มเปิดทำการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2518 ถึงปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งจัดตั้งมาแล้วกว่า 38 ปี การซื้อขายหุ้นวันละประมาณ 40,000 กว่าล้านบาท และดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปัจจุบันอยู่ที่มากกว่า 1,600 จุดแล้ว จะเห็นได้ว่าตลาดหุ้นไทยมีการเจริญเติบโตและมีการลงทุนอย่างมากโดยเฉพาะนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมแก่การพิจารณาทบทวนมาตรการทางภาษีในกรณีการยกเว้นการจัดเก็บภาษีดังกล่าว เพื่อเป็นการไม่ทำลายตลาดทุนและให้โอกาสแก่นักลงทุนรายย่อย การแก้ปัญหาดังกล่าวเห็นสมควร แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 2(23) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 126 พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 187 พ.ศ. 2534 เป็น “(23) เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาทต่อเดือน แต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ที่เป็นหุ้นกู้หรือพันธบัตร”

2. ปัญหาฐานภาษีเงินได้พึงประเมินประเภทส่วนเกินทุน ตามมาตรา 40(4)(ข) เห็นว่า การเก็บภาษีจากซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นในประเด็นของฐานภาษีที่นำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีจะต้องมาจากกำไรส่วนต่าง โดยสามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายอันเป็นค่าธรรมเนียมในการซื้อขาย และกรณีที่มี

การขายขาดทุน นั้นในการกำหนดให้นำผลขาดทุนมาหักกลับได้ ย่อมเป็นการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรมมากกว่าการไม่สามารถนำผลขาดทุนมาหักกลับได้

ตามมาตรา 40(4)(ข) “ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วน โอนหน่วยลงทุน หรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตรหรือตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก รวมทั้งเงินได้จากการขายคืนหน่วยลงทุนให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เป็นกองทุนรวม ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน” จากมาตราดังกล่าวเห็นว่าไม่มีการกำหนดให้นำค่าใช้จ่าย หรือ การนำผลขาดทุนมาหักได้ เห็นสมควร แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 2(23) แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 126 จากเดิมที่แก้ไขในข้อ 1. ไปแล้ว เป็น “(23) เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาทต่อเดือน และ เฉพาะเงินได้เกินกว่าทุน เป็นจำนวนเท่ากับผลขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่เกิดขึ้นในปีภาษีเดียวกัน แต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ที่เป็นหุ้นกู้หรือพันธบัตร”

3. ปัญหาการหัก ณ ที่จ่าย เงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4) ศึกษาเห็นว่า เงินได้จากกำไรส่วนเกินทุน ตามมาตรา 40(4)(ข) ได้รับยกเว้นไม่ให้นำมาคำนวณรวมเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ แต่หากเทียบเคียงกับเงินได้ประเภทเดียวกันแล้วจะพบว่าทั้งหมดใช้วิธีในการ หัก ณ ที่จ่าย แต่หากเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) ใช้วิธีการหัก ณ ที่จ่าย ประเด็นปัญหาต่อมาที่ต้องพิจารณาคือ ผู้มีหน้าที่หัก คือ ใคร เมื่อโดยปกติผู้มีหน้าที่ในการหักภาษี ณ ที่จ่าย คือ ผู้ที่จ่ายเงินได้ ตามกรณีนี้การซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ หากเป็นการซื้อขายระหว่างนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา กล่าวคือผู้ขายหุ้น คือบุคคลธรรมดา และผู้ซื้อคือนิติบุคคล ผู้ซื้อมีหน้าที่ในการชำระราคากรณีนี้นิติบุคคลเป็นผู้ชำระราคา การหัก ภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายจึงไม่เป็นปัญหาสำหรับนิติบุคคล แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ซื้อและผู้ขายเป็นบุคคลธรรมดาปัญหาที่เกิดขึ้น คือ บุคคลธรรมดาไม่มีความชำนาญหรือความสามารถในการหัก ณ ที่จ่าย จึงจะเกิดปัญหาการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

หากเป็นกรณีที่ให้ Broker เป็นผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย นั้นมีความสลับซับซ้อนอยู่เนื่องจากการขายหุ้นออกไป 1 ครั้งเป็นจำนวนมาก คนซื้ออาจไม่ใช่ทั้งหมดในคนเดียวอาจเป็นหลายคนดังนั้นการหัก ณ ที่จ่าย จึงถูกทำโดย Broker หลายราย แต่หากใช้วิธีหัก ณ ที่จ่ายในการจัดเก็บภาษี สิ่งที่ยังแนวทางในการกำหนดฐานภาษี ว่าสามารถนำค่าใช้จ่ายอันเป็นค่าธรรมเนียมในการซื้อขายมาหักได้ จะไม่สามารถทำได้ในทางปฏิบัติ เพราะค่าธรรมเนียมในการซื้อขายที่เก็บของแต่ละ Broker เก็บในอัตราไม่เท่ากัน และการให้นำส่วนต่างของผลขาดทุนมาหักกลับได้ จะไม่สามารถทำได้ เพราะการขายขาดทุนอาจเกิดภายหลังจากการขายแล้วมีกำไรส่วนต่าง จึงไม่สามารถนำไปหักกลับได้

ปัญหาเรื่องวิธีการเสียภาษีเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด เพราะต้องพิจารณาถึงการทำได้จริงในทางปฏิบัติ กรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าควรหัก ณ ที่จ่าย ไปก่อน แล้วผู้เสียภาษีค่อยไปขอคืนที่หลัง จากการยื่นภาษีเงินได้ประจำปี โดยเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 (2) เพิ่มเติม (ข) ในมาตรา 50(2) เป็น

“(ข) ในกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ข) ที่จ่ายให้แก่ผู้รับซึ่งอยู่และมีได้อยู่ในประเทศไทย ให้คำนวณหักในอัตราร้อยละ 15.0 ของเงินได้เกินกว่าทุน”

เอกสารอ้างอิง

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

จิรศักดิ์ รอดจันทร์, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : หลักการและบทวิเคราะห์ กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, 2555.

ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา, 2561.

ดุยลักษณ์ ตราชูธรรม, หลักกฎหมายภาษีอากร, กรุงเทพมหานคร: สถาบัน T.Training Center, 2553

ทัศนีย์ เหลืองเรืองรอง, ความรู้ทั่วไปกฎหมายภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร พ.ศ.2563, กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2563

บุญธรรม ราชรักษ์, ทฤษฎีภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีทีเอ็น เพรส, 2552
ไพจิตร โรจวานิช, ชุมพร เสนไสย, สาโรช ทองประคำ, ภาษีสรรพากร, กรุงเทพมหานคร: บริษัท สามเจริญพาณิชย์ (กรุงเทพ) จำกัด, 2561

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ตลาดการเงินและการลงทุนในหลักทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2556.

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตราสารทุน กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2548.

สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดการเงินและการกำกับดูแล. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2548